

Is KIJK! 1-2 Cotan-gecertificeerd en wat is hierin het standpunt van de inspectie?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden hebben we contact gezocht met de inspectie en het toezichtskader 2011 primair onderwijs erop nageslagen. We hebben dat gedaan voor het KIJK! observatie-instrument voor groep 1-2 en KIJK! Op Sociale Competentie.

De Inspectie zegt Specifiek voor groep 1-2:

'Ten minste één keer in de kleuterperiode wordt een door het Cotan positief beoordeelde toets voor wiskundige oriëntatie en taalontwikkeling afgenomen. Daarnaast dient de school in groep 1 en 2 een breed gestructureerd observatie-instrument te gebruiken, ten minste op de gebieden taal en rekenen'.

In antwoord op veel gestelde vragen zegt de inspectie op haar internetsite het volgende: *'Het is van belang of het observatie-instrument dat gebruikt wordt - of dit nu zelf is ontwikkeld of afkomstig is uit een commercieel kleutervolgsysteem- de kleuterontwikkeling en/of de leervorderingen op een gestructureerde wijze voor alle leerlingen in beeld brengt. Dit betekent dat de school een observatie-instrument of observatiesysteem gebruikt waarin het te observeren gedrag duidelijk is omschreven en dat er afspraken zijn over hoe en wanneer de observatiegegevens verzameld worden. Bij de beoordeling of de school gestructureerde observaties voor kleuters uitvoert, beoordeelt de inspectie niet of het observatie-instrument/observatiesysteem/kleutervolgsysteem genormeerd en/of gevalideerd is. Anders dan bij genormeerde toetsen is voor deze systemen namelijk geen onafhankelijke beoordeling van de betrouwbaarheid en validiteit beschikbaar'.*

Standpunt Bazalt

In de praktijk blijkt al dat de meeste scholen in de kleuterperiode één keer een landelijk genormeerde toets afnemen voor wiskundige oriëntatie en één keer voor taalontwikkeling. Meestal betreft het Cito-toetsen.

Scholen die werken met KIJK! 1-2 voldoen ruimschoots aan de eis van de inspectie, dat naast de afname van landelijke genormeerde toetsen voor rekenen/wiskunde en taalontwikkeling, ook gewerkt wordt met een breed gestructureerd observatiesysteem. Deze conclusie baseren we op de volgende kenmerken van KIJK! 1-2:

Breed

KIJK! heeft een duidelijke vaste structuur. Centraal staat de aandacht voor het *welbevinden* en de *betrokkenheid* van kinderen en de eventuele aanwezigheid van risicofactoren bij het kind. In samenhang daarmee worden gegevens verzameld aan de hand van *17 ontwikkelingslijnen* op het gebied van de cognitieve, sociaal-emotionele en sensomotorische ontwikkeling. De ontwikkeling van beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid en de daaraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten neemt daarbinnen een belangrijke plaats in.

Basisgegevens

De observatie van het *welbevinden* wordt specifiek ondersteund door een vierpuntschaal. De observatie van *betrokkenheid* is gebaseerd op de Leuvense Betrokkenheidschaal voor Kleuters (F. Laevers). De intersubjectieve betrouwbaarheid hiervan is goed te noemen. De beoordeling van de mogelijke aanwezigheid van risicofactoren vindt plaats aan de hand van een daartoe ontwikkelde checklist.

Normering en validering

Onderzocht is hoe groot het verschil tussen de chronologische leeftijd en ontwikkelingsleeftijd mag zijn, wil er sprake zijn van een signaal. Op basis van onderzoek bij ruim 1100 kleuters is als vuistregel geformuleerd dat een verschil van meer dan 6 maanden duidt op een ontwikkelingsachterstand of voorsprong. Dit houdt in dat KIJK! 1-2 gebruikt kan worden als signaleringsinstrument. In hetzelfde onderzoek hebben we kunnen vaststellen dat er een sterke samenhang is tussen ontwikkelingsleeftijd en chronologische leeftijd (validiteit). Dit betekent dat KIJK! 1-2 een geschikt instrument is om de ontwikkeling van jonge kinderen te volgen.

Systematisch observeren en analyseren

KIJK!1-2 bevat een groot aantal ontwikkelingslijnen. De ontwikkelingslijnen zijn gestructureerd in duidelijk omschreven fases of mijlpalen van een half jaar, van 3;6 jaar tot 7 jaar. In de handleiding worden bovendien concrete aanwijzingen voor observatie gegeven. Met behulp van KIJK! volgt en analyseert u in brede zin systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen op individueel en groepsniveau (indicator 7.2).

Actuele tussendoelen

In de beschrijving van de ontwikkelingslijnen is sterk rekening gehouden met de huidige inzichten over de ontwikkeling van het jonge kind en recent geformuleerde tussendoelen (SLO). Dat geldt met name voor beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid en de daaraan gerelateerde ontwikkelingslijnen. Voor beginnende geletterdheid zijn dat: auditieve waarneming, visuele waarneming en mondelinge taal. Voor beginnende gecijferdheid zijn dat: logisch denken, ruimtelijke oriëntatie, tijdsoriëntatie en lichaamsoriëntatie.

Opbrengstgericht werken

De KIJK!-werkwijze voorziet bovendien in een procedure waarmee u een vertaalslag maakt van de observatiegegevens naar het vastleggen en plannen van een beredeneerd aanbod (indicator 2.3). In het KIJK!-Groepsoverzicht worden op de eerste plaats op basis van de KIJK!-observatiegegevens, aangevuld met toetsgegevens, voor elk kind de stimulerende en belemmerende factoren vermeld. Vervolgens wordt dit aangevuld met informatie over basale onderwijsbehoeften en aanvullende of extra onderwijsbehoeften voor de sociaal-emotionele ontwikkeling, Geletterdheid, Gecijferdheid en overige ontwikkelingsaspecten. Vroegtijdige signalering van potentiële zorgleerlingen en kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is daarmee gewaarborgd (indicator 8.1) Hiervoor zijn specifieke hulpmiddelen ontwikkeld als KIJK! Kies Doe voor kleuters en Compact en Rijk voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Het werken met KIJK! past dus perfect in het concept Passend Onderwijs, Handelingsgericht werken of 1- zorg-route. Wanneer u KIJK! gebruikt zoals het bedoeld is loopt u zeker in de pas bij de nadruk die de inspectie legt op opbrengstgericht werken en het formuleren van een ontwikkelingsperspectief (OPP) op individueel en groepsniveau ten aanzien van rekenen en taal.

Ouderparticipatie

De inspectie vindt het belangrijk dat de school pogingen onderneemt om een beeld te krijgen van de mening van ouders. Een gesprek met ouders is echter geen structureel onderdeel van het kwaliteitsonderzoek. In de KIJK!-werkwijze spelen ouders een belangrijke rol. Zij vormen immers voor de leraar een onmisbare bron van informatie. Met KIJK! kunt u de ouders actief betrekken bij de begeleiding van hun kind. Zo nemen ouders en school gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van kinderen en ontstaat er partnerschap tussen

ouders en leraar. In de uitgave KIJK! Ouders vindt u een uitwerking voor gesprekken met en rapportage naar de ouders.